

Требало нам је шест месеци да се опсетимо да „домаће“ банке иностраних власника, због властитих проблема у властитим земљама, а захваљујући „мудрој“ политици наше Народне банке, девизне резерве Србије претапају у ефективни капитал за опоравак економија својих земаља. Тако смо гледали, али нисмо примећивали парадокс да аустријско банкарство тражи спас у новцу из српских девизних резерви. Једна стара, много јача економија попут имеле или вампира, прикачила се на финансијски крвоток Србије не би ли преживела. О размери проблема у којима су такве банке довољно сведочи то што им је чак и наш слабашни организам некакав спас, али то истовремено говори и о степену бескрупулозности и суровости тог капитала који чини све не би ли преживео, па чак и да убије сићушно биће. Нешто попут лава који би да се нахрани мишем. Иако у капиталу и неолибералној економији, као и много чему још, важи она пословица – док неком не смркне, другом не сване, јасно је да им од наше трансфузије неће сванути, она је довољна тек за преживљавање до неке нове прилике, али нама смркава.

Требало нам је тек осам месеци да постане очевидно да је Влада Србије толико неспособна, штеточинска и охола да и најнеспособније Владе из периода националне историје могу да одахну и констатују да и од њих има горих. Неправедно је да је лош кадровски састав скоро свих министарстава не приметан, готово да не може да се искаже у својој драстичној неспособности због доминације катастрофалних кадровских решења у министарствима која се непосредно баве економијом, а самим тим и стандардом свих грађана. Можда је тачно да Србију никада опаснија економска криза од ове у којој смо није захватила, али је извесно да никада горе министре, и њихове сараднике, нисмо имали. (Изузев малобројних изузетака). Иако је аутор ових редова својевремено критиковао министре прве демократске владе, а о оним претходним и да не говоримо, сада их се сећамо не због тога јер су били ваљани, способни, идеални, већ због тога што су ови данашњи катастрофални. Пођимо само од покушаја власти да банкротсво државе коју воде покрију увођењем додатних шест одсто пореза на зараде од 12.000 динара. При том власт особито квалификује чињеница да то назива солидарним опорезивањем, прећуткујући то да су исти приходи већ једном опорезовани са десет одсто, а на основу Пореза на доходак грађана, што значи да би ових нових шест одсто било - приде. Јасна је, дакле, намера да грађани финансирају расипнишно и недомашинско пословање власти. Овако сложену кризу обременује и чињеница да ни један једини завршни рачун представници државе нису оправдали пред грађанима, ревизије није било, нити је неко независан контролисао потрошњу буџета. Власт заправо све време повећава намете грађанима и буџет, а закономерно избегава да поднесе рачун.

Почев од економских санкција па све до данас, истинских реформи није било. Биле су то стварне порођајне муке једне лажне трудноће, и поприште нелегалног богаћења појединаца. Довољно инвестиција никада није ни било. Узимани су кредити за поправљање тротоара, а и даље се задужујемо. Замрзавају се плате, али не и цене.

Угашене су скоро све домаће банке и њихов убица још седи у Влади. Више и не бројимо дебакле – „Фиат“, бесплатне акције, лакоћу министровог преживљавања уз деструкцију националне економије и њено докусуривање. Повећање акциза на бензин које, узгред нека буде речено, износе више од половине цене литра овог нафтног деривата. Таксе, акцизе, провизије, марже, манипулативни трошкови и сијасет скривених трошкова који деценијама, а последњих неколико година најјаче ударају по џепу грађана. Илустрације ради, барем нека се зна следеће: цена производа купљеног у „Максију“ чини пропорција – 65 динара произвођачу (240 дана након преузимања робе); 70 динара трговцу (одмах после продаје робе); и 25 динара пореза држави. Друкчије речено, крајњи корисник тај артикал плаћа 160, а његова произвођачка цена је 65 динара.

Економска криза јаче ће погодити слабије државе и друштва. Државе консолидоване демократије, поред јаке економије, чини и солидно друштво способно да очува институције које ће одговорити на кризу. Наш проблем усложен је тиме што нас, поред убогаљене економије, разорене државе, карактерише и несолидно друштво које никоме није за углед. У таквом стању не зна се шта је горе и ко би коме могао да помогне. Добро је у свему томе само то што једини смисао такве концентрације зла може да буде у неком постојању доброг, које ће се помолити у неком тренутку.

Одмах после парламентарних избора прошле године све партије које су имале реалне шансе да врше власт, бориле су се за њу по обрасцу - све или ништа. Мало се комбиновало, а кад је завршено, победничка атмосфера није утихнула, победник није успео ни да славодобитно предахне, а већ су се чуле оцене да концентрација моћи у рукама једне странке (човека) ништа добро не може да створи. Ову, много пута досад, виђену појаву виђали смо кроз историју, али овога пута она је утолико компликованија јер моћ тог човека произлази из страначке, хетерогене и вишедимензионалне, али и ограничене. Осим тога што није реч о персоналној и неограниченој моћи, можемо говорити и о расутим центрима моћи унутар једне странке, а затим, у даље диспергованој моћи унутар владајућег блока. У таквом систему створена је права пијаца интереса, вашариште сплетки и полигон за реализовање разноразних амбиција. Иако снажан ка споља, Тадић је заправо склепањем разноликих компромиса ослабљен изнутра, те је први симптом те његове слабости јасно изражен кадровском политиком Владе и свега осталог из тога произлазећег (јавна предузећа, фондови, институције у којима Влада именује или поставља итд).

Нажалост, трагичност овој драми даје то што свему овоме, уз постојеће односе и стање у политици, тешко да има алтернативе. Многи који би желели да јесу алтернатива, заправо су компромитовани, а нерешив проблем им је и немогућност обезбеђивања легитимитета, нити би умели са оволиким недаћама, јер су и на мањим – пали. Радикали су прокоцкали шансу пре него што су је уистину и имали. Дуго су крили

сопствене несугласице, неговали илузију да их могу решити у сопственој кући, док год је то несагласје било опште, принципијелно, па чак и идеолошко. Оног тренутка када су се дистонанце озбиљно свеле на кадровску аритметику, уз озбиљну претњу да дође до смена или протеривања – расцепили су се. Настале су две странке, једна са више, друга уз мању подршку, али обе ослабљене и компромитоване. Видљиве су у свој својој огољености у недораслости садашњици, али и недостојности подршци народа коју имају. Хоћемо да кажемо, да би данас радикали, да се нису о свом јадy забављали, највероватније „почистили“ Демократску странку, са свим њеним, и „принципијелним“ и „непринципијелним“, коалиционим партнерима, и прошлим и садашњим. Но, то мало среће које смо имали раздвајањем радикала, спречило је Шешеља да директно, плебисцитарно, управља нашом државом и животима, по стоти пут доказујући да и од лошег има горе.

Извесно је да су и за много мање проблеме и недаће неке друге владе подносиле оставке, да су падале и да су расписивани избори уколико није било друкчије могућности за избор боље владе. Можда избори и нису лоше решење, јер напредњаци не би требало да улазе у било какве коалиције без претходне верификације на изборима. Напредњаци су тренутно као „чардак ни на небу, ни на земљи“ и не би требало дуго да стоје Шешељу на пушкомет. Ако избора ускоро буде, требало би да Демократска странка договори коалицију са напредњацима и на тај начин спасе Тадића позиције да мора да чини више трулих и штетних компромиса који ће га, полако али сигурно, у противном, довести до краха. ДС и СНС треба заједно да преузму одговорност вођења државе, поделе власт и пронађу ваљана кадровска решења. То би, у неку руку, била влада националног спаса, јер су ове досадашње коалиционе, партикуларно и егоистички интересне и сплеткаршке владе, стравично високо коштале и народ и државу.

Ни та влада не би била идеална, напротив. Биће и ту много бауљања и покушаја да се направљене брљотине скрију. Међутим, Демократска странка и њен председник показали су досад једну политичку врлину. Реч је о високом сензибилитету у одговору, реакцији на притисак разнолике, али репрезентативне јавности. То је један нови квалитет који није гаранција да грешака неће бити, него да ће оне бити отклоњене, или барем да ће озбиљно радити на њиховом отклањању. Нема перфектне, већ реалне, деидеалисане власти, а прилично је утопистичо очекивање да се власт неће кварити. Власти је иманентно да се деформише и само корективи и превентива могу да јој помогну не би ли опстала као прихватљива. А да би се у ходу поправљала, власт мора да негује способност да слуша савете, прекоре, апеле, и да се поправља. На другој страни велики број мањих странака напoкон би морао да се утопи у веће, а неуспешни лидери, квазилидери и лидерчићи да се пензионишу. Време је за настанак респектабилне социјалдемократске странке као и озбиљне концепцијске прегрупације на десном центру. И Демократској странци предстоји озбиљна идеолошка преформулација, али догод могу да профитирају на очевидном одсуству конкуренције и

Лоша влада и горе алтернативе

Пише: Славко Живанов
петак, 10 април 2009 12:39

убирају бенефит јер су најмање лоши од осталих, то ће сигурно одлагати, јер је свака озбиљна реформа болна. Што је темељнија, то јој је цена виша.